

Inventaris Prioritaire Stoffen

1 Situering

De inventarisplicht vloeit voort uit artikel 5 van de richtlijn Prioritaire stoffen (2008/105/EG). Deze geeft aan dat er voor elk stroomgebieddistrict een inventaris opgemaakt moet worden van de emissies, lozingen en verliezen van alle prioritaire stoffen en ook voor de 8 stoffen waarvoor reeds in uitvoering van de Richtlijn 76/464/EG dochterrichtlijnen werden opgemaakt.

In totaal behelst de inventarisplicht 46 EU-genormeerde stoffen.

Op basis van deze inventaris zal de Commissie uiterlijk in 2018, nagaan of de lidstaten vorderingen maken voor de in de kaderrichtlijn Water vooropgestelde reductiedoelstellingen (vermindering van de lozing van prioritaire stoffen en geleidelijke stopzetting lozing van prioritair gevaarlijke stoffen).

2 Analyse per stofgroep

De hieronder opgegeven analyses per stofgroep gelden zowel voor het stroomgebieddistrict van de Schelde als van de Maas, dit voor de periode 2008-2009-2010.

2.1 Metalen

Voor nikkel, lood en kwik zijn er geen overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater. Kwik geeft echter wel problemen in biota. Omdat de norm voor nikkel en lood zal aangepast worden, maar momenteel nog niet duidelijk is of dit een verstrenging zal inhouden – de toekomstige norm slaat immers op het biobeschikbare deel -, voorzien we op termijn mogelijk een minder gunstige evolutie.

Cadmium is het enige metaal in de reeks dat overschrijdingen vertoont van de milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater (5%) én van de norm voor waterbodembodem (20%).

Voor alle metalen zijn bodemerosie en atmosferische depositie de belangrijkste bronnen. Voor cadmium is afvalwater van de industrie ook nog een relevante bron.

2.2 Polyaromatische koolwaterstoffen

Alle PAK's vertonen zowel overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater als van waterbodembodem. Omdat de norm voor antraceen, naftaleen, fluoranteen en benzo(a)pyreen zal verstrengen, verwachten we voor deze stoffen zelfs een evolutie in de negatieve zin.

De belangrijkste bronnen van PAK zijn transport en atmosferische depositie; voor fluoranteen heeft huishoudelijk afvalwater ook een belangrijk aandeel.

2.3 Bestrijdingsmiddelen en biociden

In deze groep stoffen vinden we veel Europees gereguleerde en verboden stoffen. Enkel chloorpyrifos en isoproturon mogen nog gebruikt worden in België.

- Voor chloorpyrifos zijn er geen overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater maar deze stof wordt wel relatief vaak teruggevonden. Landbouw is de belangrijkste bron. Isoproturon vertoont beperkte overschrijdingen (7%) van de milieukwaliteitsnorm en wordt heel vaak teruggevonden. Ook hier is de landbouw de belangrijkste bron.

- Hexachloorbenzeen en DDT-totaal totaal vertonen geen overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm voor oppervlaktewater, DDT-totaal vertoont wel een hoog aantal overschrijdingen (tot meer dan 50%) van de milieukwaliteitsnorm voor waterbodembodem. Deze stoffen zijn waarschijnlijk hoofdzakelijk afkomstig van historische verontreiniging van de waterbodembodem.
- Tributyltinverbindingen worden niet gedetecteerd in oppervlaktewater, maar de detectielimiet ligt momenteel hoger dan de milieukwaliteitsnorm.
- Diuron vertoont beperkte (2%) overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm in oppervlaktewater, maar wordt wel heel vaak teruggevonden. De bronnen van diuron zijn momenteel onbekend, mogelijk is verontreinigd grondwater hier aan de orde.
- Endosulfan en hexachloorcyclohexaan vertonen zowel voor oppervlaktewater als voor waterbodembodem lage overschrijdingen (respectievelijk 2 en 15%) van de milieukwaliteitsnorm. De bronnen van deze stoffen zijn momenteel onbekend.
- Simazine en atrazine vertonen geen enkele overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm voor oppervlaktewater maar hebben een hoge detectie (> 50%). De bronnen van deze stoffen zijn momenteel onbekend, mogelijk is de aanwezigheid te wijten aan de bron industrie, verontreinigd grondwater, illegaal gebruik of inbreng vanuit andere regio's.

2.4 Benzeen en gechloreerde verbindingen

Voor een grote groep gechloreerde verbindingen en voor benzeen zijn er geen overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater op te tekenen. Dit is het geval voor hexachloorbutadieen, pentachloorbenzeen, tetrachloorkoolstof, pentachloorfenol, trichloorbenzenen, benzeen, 1,2-dichloorethaan, trichloorethyleen, tetrachloorethyleen, trichloormethaan en dichloormethaan. Dichloormethaan is de enige stof die wel een beduidende detectie heeft van meer dan 50%.

Industrie en inbreng vanuit andere regio's zijn (beperkt) relevant als bron voor deze stoffen.

2.5 Specifieke polluenten

Octylfenol vertoont geen enkele overschrijding van de milieukwaliteitsnorm, de stof wordt wel geregeld gedetecteerd. Nonylfenol vertoont in een vierde van de meetplaatsen wel overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm oppervlaktewater. Voor beide polluenten zijn industriële lozingen en lozingen van RWZI's bekend.

DEHP heeft een laag percentage overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm (3%), maar de stof wordt wel heel vaak teruggevonden in oppervlaktewater. De bronnen van de stof zijn niet goed bekend vanwege het ontbreken van meetgegevens afvalwater.

Momenteel ontbreekt een goede analysemethode voor de C10-C13 chlooralkanen en de gebromeerde difenylethers in oppervlaktewater. Voor deze twee stoffen kon dan ook geen goede inventaris opgemaakt worden.

3 Mogelijke maatregelen

Binnen het pakket van de stoffen die bekeken zijn, valt op dat lozingen vanuit de industrie voor een zeer beperkt aantal polluenten nog relevant bijdragen in het geheel van de emissiebronnen en stromen. Het spreekt evenwel voor zich dat de inspanningen op gebied van de reductie van prioritaire stoffen in bedrijfsafvalwater onverminderd dienen verdergezet worden.

- Er is blijvende nood aan beleid voor alle prioritaire stoffen inzake industriële lozingen. Nonylfenol en cadmium verdienen tijdens stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 evenwel bijzondere aandacht.

- Voor de PAK's en de metalen blijken bodemerosie en atmosferische depositie in hoge mate bij te dragen in het totaalplaatje van emissiebronnen en stromen. Maatregelen om bodemerosie in te dijken evenals de depositie van fijn stof (veelal gecontamineerd met PAK en metalen) te reduceren zijn dringend aan de orde. Mogelijk moet er beroep gedaan worden op maatregelen op internationaal niveau vanwege het mogelijke langeafstandstransport van bepaalde pollutanten.
- Voor een aantal verboden bestrijdingsmiddelen zijn er nog steeds overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm op te tekenen. Er dient tijdens stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 nader onderzocht of er bij die stoffen sprake is van illegaal gebruik of nalevering vanuit verontreinigd grondwater.